

LÍBÍ, NELÍBÍ. OSLOVENÍ MLADÝCH DIVÁKŮ

AUTORKA: Dina Pokrajac, Dokukino KIC Manager (Restart, Chorvatsko)

> Oslovení mladého publika

Demokracie pro začátečníky –

> podpora otevřeného kritického myšlení

> Nepatronizuj

> Filmová abeceda – láska k filmu se buduje od dětství

> Dokukino živě – interakce je klíčová

> Osmero rad na závěr

„Náš program se zaměřuje hlavně na mladé diváky, zejména studenty, které se snažíme pobídnout k rozvoji otevřeného kritického myšlení a účasti v interaktivních diskuzích. Zároveň chceme propagovat společensky angažované a estetické dokumenty. O budoucnosti kinematografie nemáme pochyb, protože se nic nevyrovná kouzlu filmové projekce, pečlivé dramaturgii a kolektivnímu zážitku ze sledování a přemýšlení o filmech.“

Dina

**DOKUKINO KIC (ZÁHŘEB,
CHORVATSKO)**

Oslovení mladého publika

Až 40 % Chorvatů ve věku 16–29 let nenavštěvuje pravidelně kino. Je potřeba dodat, že podle počtu prodaných vstupenek víme, že většina mladých návštěvníků kin chodí na americkou produkci hollywoodských blockbusterů. Nezávislá evropská produkce pak výrazně zaostává (podíl amerických filmů činí 82 % publika). Ti, kterým se občas říká „digital natives“, vyrostli na internetu a komunikují hlavně na sociálních sítích a prostřednictvím digitálních technologií. Krize způsobená pandemií COVID-19 ještě umocnila chuť mladé generace na online obsah a individualističtější a odcizenější způsoby sledování filmů prostřednictvím digitálních platforem a obrazovek. Jsou to znepokojující data, která věští nejistou budoucnost nezávislých kin.

V chorvatském **DOKUKINU** jsme vytvořili program pro děti a mládež, který se snaží tyhle nepřívětivé tendence zvrátit, pozvednout návštěvnost a demokratizovat proces výběru, produkce a distribuce filmů. I když nevlastníš kino, následující kapitola tě může inspirovat k oslovení mladých diváků, kteří se s přibývajícím věkem můžou stát tvými pravidelnými návštěvníky.

**PROGRAM PRO
DOSPÍVAJÍCÍ**

Demokracie pro začátečníky – podpora otevřeného kritického myšlení

Demokracija za početnike (Demokracie pro začátečníky) je série dokumentárních filmů promítaných v doprovodu interaktivních diskuzí, jejichž cílem je zvýšit povědomí dětí na základních a středních školách o výzvách moderní společnosti, definovat si základní pojmy a podnítit kritické uvažování.

Program je organizovaný ve spolupráci s **CHORVATSKÝM DEBATNÍM KROUŽKEM**. Účelem takových speciálních projektů má být vytvoření bezpečného prostoru pro debatu, kde se mohou středoškoláci setkat s vážnými a citlivými tématy, vyjádřit svoje postoje a názory na film a jeho motivy a zpracovat na svojí argumentaci.

Filmy vybíráme podle témat, která v současné době rezonují u mladých lidí, širších společenských problémů a otázek týkajících se vymezení práv a povinností, morálních vztahů, jednání vůči vrstevníkům a odpovědnosti vůči sobě samému i širšímu okolí.

Z katalogu KineDoku jsme v poslední době promítali například **TOBI V BARVÁCH DUHY** (2021) pojednávající o transgender identitě, osvobození a toleranci a **EASY LESSONS** (2018), příběh o Kafie, která emigrovala do Maďarska a snaží se přizpůsobit zcela odlišné kultuře, než do jaké se narodila.

Oba filmy se na věc dívají optikou teenagerů, takže jsou srozumitelnější a přístupnější. A my pak mladé diváky vedeme k tomu, aby kladli otázky, vyjadřovali své názory a nahlas polemizovali. Někdy bylo náročné získat svolení od rodičů nebo učitelů, jelikož některé filmy se zabývaly citlivými tématy, jako např. transgender identitou, těhotnými mladistvými, konzumací alkoholu a užívání drog.

Nakonec jsme je ale přesvědčili, protože jsme se zaručili, že prostřednictvím moderovaných diskuzí a pozvaných odborníků poskytneme vyvážený pohled na věc. V takových případech můžeš požádat o písemné doporučení od veřejné instituce (v našem případě Chorvatského audiovizuálního centra nebo ministerstva školství), která doloží, že je film vhodný pro nezletilé (musí být uvedena věková klasifikace).

Pokud chceš promítat pro školy, měl/a by sis vytvořit vlastní síť učitelů, profesorů a dalších pedagogů, se kterými budeš udržovat přátelské vztahy a sdílet návrhy na promítání. Můžou to být tvoji bývalí učitelé nebo pedagogové, které znáš přes svoje kamarády a kolegy. Jsou důležitým spojencem, kterého si musíš získat na svoji stranu, abys mohl/a promítat filmy dětem a dospívajícím. Budou ti krýt záda, když narazíš na problémy s přehnaně ochránářskými rodiči, nebo vyhledá třetí plochy se šouravými řediteli škol. Situace s chorvatskými školami se různí – někdy potřebuješ souhlas ředitele nebo výchovného poradce a jindy je to na učitelích. Obvykle nepotřebuješ svolení rodičů, ale když jde o kontroverzní téma, můžou se později ozvat a pěkně ti zavařit. Proto je lepší se na takovou eventualitu připravit nebo je informovat předem. Kýžené důvěry ze strany učitelů lze dosáhnout pouze osobním kontaktem. Budování reputace a důvěryhodnosti trvá roky a stačí jeden krok vedle, jeden „závadný“ nebo nevhodný film, a váš vztah se zborší. Při výběru filmů pro mladé diváctvo tedy doporučujeme konzultovat veškeré relevantní hráče.

Můžeš třeba sestavit poradní komisi z řad teenagerů, a dát jim tak rozhodovací pravomoce, nebo se poradit s učiteli a experty na mediální gramotnost, kteří ti pomůžou naplánovat a propagovat program. Vřele doporučujeme vytvořit k filmům vzdělávací materiály, které pomohou učitelům a dalším vychovatelům provádět diváky diskuzí. Oslov profesionály a vytvoř digitální nebo tištěné brožury obsahující základní informace o filmu, vysvětlení klíčových pojmů, pokyny a modelové otázky k diskuzi, návrhy na dodatečné aktivity nebo seznam doporučené literatury a filmů. Další možnost je požádat filmaře o natočení krátkého úvodního klipu, který můžeš promítnout před filmem, nebo pozvat hosty s powerpointovou prezentací. Je dobré vytvořit si vlastní databázi jmen všech učitelů, jejich kontaktních údajů a předmětů, které vyučují. Naše databáze zpočátku obsahovala jen pár jmen, ale teď už je poměrně rozsáhlá. Udržujeme s nimi pravidelný kontakt a na začátku školního roku nebo semestru jim zasíláme náš katalog, aby si mohli včas udělat plán.

VYTVÁŘEJ MATERIÁLY

Nepatronizuj

Další věc, na kterou by sis při dramaturgii programu pro mladé publikum měl/a dávat pozor, je nepůsobit povýšeně. Jsou hodnoty, které je chceme naučit, a umělecké aspekty, které

chceme vyzdvihnout, ale musíme našim divákům naslouchat. Požádej je o zpětnou vazbu a měj ji na paměti při výběru filmů v budoucnu. Je důležité dětem a mládeži ukázat možnosti dokumentárního žánru. Většina z nich se setkala jen s dokumenty o skutečných zločinech, přírodě a historických událostech vysílaných v televizi nebo dostupných online, a proto je neberou jako uměleckou formu. Přizvi filmaře a filmové kritiky, kteří s nimi mohou analyzovat strukturu filmu a způsob, jakým ztvárňuje témata nebo svoje protagonisty.

DOKUMENTÁRNÍ FILM JAKO UMĚLECKÁ FORMA

Nepodceňuj svoje diváky a nevyhýbej se důležitým tématům a filmům jen proto, že jsou náročné na pochopení. Všechno, co za něco stojí, vyžaduje úsilí. Když děti naučíš, jak rozebrat složitý obsah, pomůžeš jim formovat si svůj vkus i do budoucna. Naučit se dívat na film je stejné jako naučit se číst – je to dovednost, která vyžaduje trpělivost, dialog a výměnu informací. Jednou jsme v Dokukinu promítali film pro středoškoláky. Jejich učitelé se obávali, že je film bude nudit. Vybrali jsme **ZEMI MEDU** – pomalý, artový film –, ale reakce dětí nás příjemně překvapila. Rozpoznali jeho uměleckou hodnotu a mluvili o něm spíš jako o hraném filmu, než jako o dokumentu, a to nás hrozně potěšilo. Dostalo nás to až k stále nevyřešené debatě o vztahu mezi dokumentem a realitou a zdánlivě objektivních záběrech. Abychom téma dětem ještě více přiblížili, pozvali jsme si na promítání skutečného včelaře, který jim popovídal o včelách medonosných a umění včelařiny.

Láska k filmu se buduje od dětství

Mladé publikum taky ocení praktické aktivity, jako jsou workshopy na tvorbu filmového plakátu, videohry nebo krátkého dokumentu. Nauč je se softwarem na vytváření videa a nech je prozkoumat filmová témata prostřednictvím zvuku a obrazu. Inspiruj se například naším vzdělávacím programem **FILMSKA POČETNICA (FILMOVÁ ABECEDA)**, který jsme zahájili se záměrem vyzkoušet inovativní a originální přístupy k filmové výchově již od útlého věku. Umožňuje dětem předškolního a raného školního věku poznat a osvojit si základy filmové a mediální tvorby, které jsme rozdělili do tematických bloků: fotografie, střih, scenáristika a vyprávění, filmová hudba, vícekanálový zvuk, 3D modelování, experimentální filmová tvorba, interaktivní a stop motion animace, kyanotypie a mnoho dalších.

FILMOVÁ ABECEDA

<https://filmskapocetnica.restarted.hr/abc-of-film-2-2/>

Interakce je klíčová

V roce 2023 jsme spustili nový diskurzivní program o filmu *Dokukino Eter (Dokukino živě)*. Dáváme studentům možnost, aby sami vybrali filmy, moderovali diskuze s hosty a navrhovali a organizovali promítací události. Zprostředkováváme setkání s filmaři, čímž jim umožňujeme nakouknout do tvůrčího filmového procesu, ale taky jsme rozjeli workshopovou a digitální kampaň *Gledaj svijet, mijenjaj svijet (Sleduj svět, změň svět)*, kde můžou zapojit svoje tvůrčí schopnosti a natáčet krátká tematická videa přímo v mobilu. Dokukino tedy představuje i prostor pro tvorbu a objevování nových talentů. U obdobných projektů je potřeba najít ty správné partnery, kteří nám pomohou oslovit cílové publikum.

Proto spolupracujeme se studentským klubem **FAKULTY POLITICKÝCH VĚD UNIVERZITY V ZÁHŘEBU** nebo třeba s populárním studentským rádiem **RADIO STUDENT**. Iniciativa umožňuje studentům se aktivně a kreativně podílet na dramaturgii a organizaci jednotlivých akcí. Učí je o všech aspektech promítání, od výběru filmu až po jeho propagaci.

DOKUKINO ŽIVĚ

<https://dokukino.net/film/dokukino-eter-govori-da-bih-te-video-uz-razgovor/>

Osmero rad na závěr

- 1. Doprovod' projekce diskuzemi a vyzvi mladé diváky**, aby kladli dotazy a vyjadřovali svoje názory
- 2. Vytvoř si vlastní síť učitelů**, profesorů a dalších pedagogů
- 3. Při výběru filmů sestav poradní komisi z řad teenagerů**, čímž je zábavným způsobem začleníš do rozhodovacího procesu, nebo se porad' s učiteli a experty na mediální gramotnost
- 4. Zpracuj dodatečné vzdělávací materiály** (tištěné nebo digitální brožury, prezentace, úvodní klipy)
- 5. Nevyhýbej se důležitým tématům a filmům** jen proto, že jsou náročné na pochopení
- 6. Pozvi si filmaře**, filmové kritiky a další zajímavé hosty, aby divákům náročný obsah zprostředkovali
- 7. Zorganizuj praktické aktivity**, jako jsou workshopy na tvorbu filmového plakátu, videohry nebo krátkého dokumentu
- 8. Interaguj s mladým publikem a zapoj ho do všech aspektů projekce**, od výběru až po propagaci

FOTOGRAFIE:

BISTRČIĆ, Sanja; CERIĆ KOVAČEVIĆ, Samir; MAGZAN, Anto a Zoe ŠARLIJA
Archiv našeho promítacího místa (Dokukino)